

"מנוחת שבת" מנוחת הנפש

שבת - "יום מנוחה"

יום השבת נקרא בפי כל "יום המנוחה", וכך אנו אומרים בתפילת מנחה של שבת "יום מנוחה וקדושה לעמך נתת", וכן מי ששכח בברכת המזון לומר "רצה והחליצנו" אומר: "ברוך שנתן שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה" (ברכות דף מט.).

העולם רגילים לחשוב שביאור מושג זה של "מנוחה" - הוא כפירוש השיגרא דלישנא, היינו - העדר מלאכה ואי עשייה.

שהרי נצטוונו לשבות ממלאכה ביום השבת, וכשם שהקב"ה פסק ממלאכת בריאת העולם ביום השבת - כך אנו שובתים ממלאכה. וכאותו אדם המתאמץ במלאכתו ומקיים את ה"ששת ימים תעבוד" - אך טבעי הדבר שהינו מתעייף וזקוק לנוח - לקחת "פסק זמן" ולחדול מעבודתו ביום השביעי.

מחשבה מוטעית זו אף מביאה את האדם להסיק בשגיונו כי ב"יום המנוחה" ניתן לפרוק עול ולהתבטל מכל החובות המעשיות, ואפשר אף לבלות במשך רוב רובו של היום הקדוש בטיולים ובשאר דברים בטלים - שהרי "מנוחה" היא אי עשיית מלאכה ושביתה מכל פעולה שיש בה טורח... אבל האמת יורה דרכו, ומיניה וביה יש להוכיח שאין כן פני הדברים, כי אם נניח אכן ש"מנוחה" היא העדר פעולה מעשית - יסתערו לפנינו כמה קושיות:

פורים דיליה

לְנוּחָ - אִפְשֵׁר גַם בְּזִמְנֵי נֹסְפִים!

(א) מדוע זכה יום השבת דוקא לכינוי "יום מנוחה", הרי בכל יום מימות השנה יש בו זמן המיועד למנוחה - שעות הלילה. והוא מה שאמרו חז"ל במסכת עירובין (דף סה.): "לא איברי לילה אלא לשינתא", דהיינו שהלילה נברא לשמש את האדם למנוחתו, ואם כן מה תוכנה המיוחד של מנוחת השבת עד שמנוסח תפילת השבת נראה שענין זה נקבע כ"עיצומו של יום".

מְנוּחַת הָאָדוֹן עִם הָעֶבֶד - הַכִּיצָד?

(ב) כתיב בפרשת יתרו (שמות כ, ט-י): "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ויום השביעי שבת לה' אלוקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך", הרי שאיסור עשיית מלאכה הוא דין כללי על האדם ונכסיו וכל אשר לו. ואם ענין "המנוחה" הוא מאותו היסוד שיש לשבות ממלאכה, אם כן כיצד יתכן שהאדון עם עבדו ובהמתו - כולם זכו לאותו "יום מנוחה", הרי כאשר האדון זקוק ל"מנוחה דשנה" - על עבדיו שפחותיו ובהמותיו לעבוד במלוא המרץ ולעמוד הכן לשרתו בכדי שמנוחתו תהא שלימה...

הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל הוסיף בזה משל למה הדבר דומה? אדם העובד במשך כל ימי השנה, הזמין לעצמו במיטב כספו חופשה בבית מלון בכדי לפוש מעמל עבודתו. והנה כאשר הגיע לבית המלון מה רבה היתה הפתעתו - הוא התבקש אחר כבוד להכין לעצמו את האוכל, לנקות ולסדר את החדר, ולתקן בעצמו את המזגן שהתקלקל...

לשאלתו מה אירע? הוא נענה: כל העובדים נמצאים בחופשה. "וכי רק אתה צריך חופש"? נאמר לו, "גם העובדים של בית המלון זקוקים לחופש"!

השיב להם מידענו בתרעומת גלויה: "אכן כולם כולל עובדי בית המלון זכאים לחופש - אבל לא באותם ימים בהם אני בחופשה, הרי לכך נועדו העובדים, לשרתני בחופשתי"!

כך גם לענייננו אם המנוחה הנדרשת היא חדלון מעבודה, מה היגיון יש בכך שהתורה קבעה יום מנוחה במקביל הן לאדון והן לעבדיו שפחותיו ובהמותיו - לכולם יחדיו, היכן אם כן היא המנוחה המיוחלת?...

האדם רק נברא וכבר זקוק הוא למנוחה...

ג) הגאון רבי שמשון פינקוס זצ”ל (שבת מלכתא ח”ג פ”ד) הביא הארה נוספת בשם הרב יצחק ליפשיץ זצ”ל: אדם הראשון נברא ביום ששי ובשעה החמישית עמד על רגליו כמבואר במסכת סנהדרין (דף לח:), ומיד באותו יום בערב באה שבת מנוחה.

מוכח אפוא שהשבת לא ניתנה כדי לנוח מעמל המלאכה שהרי לא נזקק האדם שזה עתה נברא, לנוח משום מלאכה, ובכל זאת ניתנה לו השבת.

ה”מנוחה” היא בריאה - לא העדר מלאכה!

ד) עוד יש לציין בזה את דברי המדרש (בראשית רבה פ”י ט) הנסובים על הפסוק ”ויכל אלוקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה”, ושאלו שם: ”ומה נברא בו לאחר ששבת”? ומתרץ המדרש: ”שאנו, ונחת, שלוה, והשקט” - היינו שנבראו בו מינים שונים של מנוחה. ומבואר מזה שאכן גם ביום השבת נבראה בריאה והיא המנוחה על אופניה וצורותיה, הרי לן שמנוחה אינה רק העדר מלאכה אלא מציאות חיובית כשלעצמה.

באמת לפי זה מדויק מאוד לשון הפסוק (בראשית ב, ב): ”ויכל אלוקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה” - ישנה כאן משמעות שביום השביעי עצמו נבראה בריאה אשר כלתה בו ביום, ומהי אותה בריאה? מנוחה!

”יום מנוחה וקדושה לעמך נתת” - המנוחה היא מתנה!

ה) בספר הארת התפילה עמד על נוסח התפילה במנחה של שבת: ”יום מנוחה וקדושה לעמך נתת” - היינו שעם ישראל קיבל במתנה ”יום מנוחה”, והנה פשוט שלא שייכת נתינה אלא על דבר חיובי ולא על העדר מלאכה,

פורים דיליה

או על שביתה מכל פעולה. ואם כן שומה עלינו להסביר מהו תוכנה המיוחד של בריאת המנוחה.

תשעה תארי המנוחה

ו) כך גם מורה מטבע לשונם של חז"ל שסידרו בתפילה זו "תשעה" תארים לאותה "מנוחה", וכלשון הברכה: "יעקב ובניו ינוחו בו מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת אמת ואמונה, מנוחת שלום ושלוחה והשקט ובטח, מנוחה שלמה שאתה רוצה בה". וכבר העיר מזה הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל שכפי הנראה לכל בר דעת אין מדובר במנוחה מעמל ויזע כמנוחת שאר הברואים, אלא זוהי מנוחה הטומנת בחובה עומק רב ומשמעות פנימית.

כל השאלות הללו מובילות כאמור למסקנה המתבקשת:

מנוחת השבת שניתנה לעם ישראל אינה מה שקרוי בפי הגויים והמון העם "מנוחה" - היינו לבלות את הימים בבטלה ובחוסר עשייה - אין ספק שהמדובר במנוחה במדרגה אחרת לחלוטין, ויש לה מטרה נשגבה, מפני שהיא יסוד ושורש בעבודת הבורא ועל ידה ניתן להתעלות יותר ויותר במעלות התורה הקדושה והיראה, וכמו שנבאר בעזרי"ת:

"מנוחת השבת" - להיות פנוי לעבודת השם

הנה יום השבת הוא יום אשר מצד עצמו מלא בהשפעה רוחנית, יום זה מגיע אל כל איש ואיש מישראל מידי שבוע בשבוע באופן קבוע, אך אם לא ישכיל האדם לדעת מהי מהותו של יום ומה הם דרכי העבודה הייחודיים לו - לא יזכה לאור ולשפע הטמונים ביום זה.

ויש לדעת שה"מנוחה" היא עבודת היום. ולכן עלינו לפרש מהי מנוחה, וכך נדע אלו מעלות נוכל לקנות בנפשנו על ידה, ומאיך מהו ההפסד הגדול למי שאינו מאמץ תכונה זו.

ידועה היא דרכו של היצר הרע להכשיל את האנשים ולהפילם ברשתו בכך שמזמן הוא לאדם טרדות ועיסוקים בלי סוף - עד שלא נשאר לאדם

זמן להתבונן ולהעמיק במעשיו ודרכיו. ומפורסמים הם דברי הרמח”ל זצ”ל בספרו מסילת ישרים (פרק ב’), וז”ל:

”ואולם הנה זאת באמת אחת מתחבולות היצר הרע וערמתו, להכביד עבודתו בתמידות על לבות בני האדם עד שלא ישאר להם ריוח להתבונן ולהסתכל באיזה דרך הם הולכים. כי יודע הוא שאילולי היו שמים לבם כמעט קט על דרכיהם, ודאי שמיד היו מתחילים להנחם ממעשיהם, והיתה החרטה הולכת ומתגברת בהם עד שהיו עוזבים החטא לגמרי.

והרי זו מעין עצת פרעה הרשע שאמר (שמות ה, ה) ”תכבד העבודה על האנשים” - שהיה מתכוין שלא להניח להם ריוח כלל לבל יתנו לב או ישימו עצה נגדו, אלא היה משתדל להפריע לבם מכל התבוננות בכח התמדת העבודה הבלתי מופסקת. כן הוא עצת היצר הרע ממש על בני האדם, כי איש מלחמה הוא ומלומד בערמימות, ואי אפשר להמלט ממנו אלא בחכמה רבה והשקפה גדולה”, עכל”ק.

למדנו מדבריו: התחבולה בה נוקט היצר הרע היא להעסיק את לבו ומוחו של האדם בכדי שלא תיוותר לו שעה פנויה מכל טירדה - בה יוכל לחשוב על דרכיו ועל תפקידו בעולם וכן על מציאותו הקיימת והתמידית של הבורא.

בדיוק לשם כך ניתן לנו ”יום השבת” - יום המנוחה, על מנת שעל ידי המנוחה והשקט מכל מעשה דיבור ומחשבה של ימות החול, נוכל להיות פנויים לגמרי בשביל לחשוב חשבוננו של עולם, ומתוך כן נזכה להשיג קרבת אלוקים!

מדוע שקטה הבריאה כולה בעת מתן תורה?

על דרך זה כתב להסביר הגאון רבי שמשון פינקוס זצ”ל (נפש שמשון שבת קדש עמוד ריד) בדרכו האופיינית:

חז”ל אומרים במדרש (שמות רבה פכ”ט, ט): ”אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כשנתן הקב”ה את התורה, ציפור לא צוח עוף לא פרח שור לא געה אופנים

פורים דיליה

לא עפו, שרפים לא אמרו "קדוש קדוש", הים לא נזדעזע, הבריות לא דיברו, אלא העולם שותק ומחריש ויצא הקול "אנכי ה' אלוקיך".

ובפשטות מבינים, שכל הבריאה שקטה וממילא יכול היה הקב"ה לומר "אנכי ה' אלוקיך" כי בכדי לשמוע את קול ה' צריכה להיות בעולם דממה מוחלטת.

אבל האמת הוא להיפך, בעצם קולו של הקב"ה תופס הכל ולית אתר פנוי מיניה, אלא שאנחנו מצדנו עסוקים מדי בעניינים מסביב ואיננו מתבוננים בנקודה, ולכן אנו לא רואים את הקב"ה.

משל למה הדבר דומה? היה פעם מלך גדול ומופלא, המלך הזמין אדם אחד לפגישה אישית עמו בארמונו - ארמון המלוכה. אמנם מלבד המלך עצמו - נמצאים בארמון אנשים נוספים המשרתים את המלך - מנגנים, חכמים, יועצים, משרתים וכיו"ב.

והנה הגיע האורח לשערי היכל המלך. מיד עם כניסתו הוא שומע מכיוון צדו של ההיכל מוזיקה נפלאה המתנגנת לה, עצר האורח קמעא בכדי ליהנות מהצלילים הענוגים. אך בקושי הוא הצליח לנתק את עצמו מהמוזיקה, והנה הוא מבחין בצדו השני של ההיכל בחכם גדול היושב ופיו משמיע דברי חכמה המשמחים כל לב שומעיו, הסכית האורח את אוזניו בכדי להקשיב לאמרות פיו. עודו עסוק בדברים, קלטו עיניו יצירות אומנות נפלאות התלויות על הקירות, ועינו לא שבעה מראיתן.

כל כך עסוק היה במה שקורה מסביב, עד אשר שכח את מטרת בואו להיכל המלך... מסוגל היה לבלות שם שעות על גבי שעות בהפעלת כל חמשת חושיו בכדי לקלוט את היופי וההדר החכמה והתבונה שפזורים היו בארמון, ולעולם לא יראה את יופיו של המלך עצמו...

המלך שהזמינו לפגישה - חיבב מאוד את האיש ורצה לשוחח עמו, שם לב למה שקורה, מה עשה המלך? הכריז:

”כל הנוכחים להיות בשקט מוחלט!”

”הוציאו כל איש מעליו!”

באותו הרגע שכל התפאורה שמילאה את הארמון שקטה ונחבאה - מיד התמלא הוא בהודו והדרו של המלך!

הנמשל הוא פשוט ונפלא: עולמנו עולם מלא באלוקות הוא - בבחינת ”מלוא כל הארץ כבודו”, יופיו והדרו של הקב”ה ממלא את כל העולם. אולם האדם בא לעולם, ובמקום להתבונן בגדלותו של הקב”ה הוא מתלהב מהיופי של העולם - מההנאות הגשמיות, מהאכילה והשתיה, מהטיול במרחבי הבריאה וכו’.

לכן כאשר בא הקב”ה לתת את התורה הוא השבית את כל העולם, הכל דמם, ואז כשבכל הבריאה שרר שקט מוחלט, יצא הקול מאליו: ”אנכי ה’ אלוקיך”!

”מנוחת השבת” - בכדי שנעסוק רק בקרבתו יתברך!

זהו גם תוכנה של מנוחת יום שבת קודש - שבת הוא יום של שביתה מוחלטת, של מנוחה ורוגע מכל מרוץ החיים החומרי של ששת ימי המעשה, ואז כאשר האדם פוסק ממהלכו ועוצר ושובת - נחשף הוא לקדושה העצומה שטבע הקב”ה ביום השבת ונעשה הוא כלי מוכן לקלוט ולקבל את השפע האלוקי הנשפע ביום זה!

זו היא מטרת המנוחה ביום השבת!

”מנוחת השבת” - המתכוון למידת הבטחון

עוד נראה בענין זה: הנה אמרו חז”ל במכילתא (הובא ברש”י שמות כ, ט): ”כשתבוא שבת יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה”. הרי שהמנוחה המדוברת אינה רק לשבות ממלאכה או מדיבור, אלא היא צריכה להיות

פורים דיליה

מנוחה מכל טירדות ומפריעי העולם, וכשנכנסת השבת - על אדם להסיר מקרבו כל דאגה כאילו הכל הסתדר על הצד היותר טוב.

ונמצא לפי זה שמנוחת השבת נועדה בכדי לסייע לנו להשלים בנפשנו את מידת הבטחון, שהרי על המנוחה להיות מוחלטת מתוך בטחון גמור על הקב"ה אשר נותן וממלא לנו כל צרכינו, ומה בצע כי נדאג?

"הריני ישן במיטתי ואתה עושה"...

יש להביא בזה מאמר חז"ל נפלא בילקוט שמעוני (שמואל ב כב, רמז קסג):
"ארבע מלכים היו, מה שתבע זה לא תבע זה, ואלו הן: דוד ואסא ויהושפט וחזקיה, דוד אמר: "ארדוף אויבי ואשיגם", אמר לו הקב"ה: אני עושה כן. עמד אסא ואמר: אין בי כח להרוג אלא אני רודף ואתה עושה, אמר הקב"ה אני עושה כן. עמד יהושפט ואמר: אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף אלא הריני אומר שירה ואתה עושה, אמר ליה הקב"ה אני עושה כן. עמד חזקיה ואמר: אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה אלא הריני ישן במיטתי ואתה עושה, אמר ליה הקב"ה אני עושה כן".

דרכו של חזקיה המלך שונה היתה מדרכם של שלושת המלכים, שאילו שלושת המלכים בקשו מהקב"ה שלאחר שיעשו הם מצדם פעולה כלשהיא כל אחד לפי דרכו ומעלתו, שהוא יגמור המלאכה ויסייע בידם לנצח את האויב. מה שאין כן חזקיה המלך, שאמר לקב"ה: אינני עושה כלום אלא ישן אני כהרגלי על מטתי ואתה ה' הטוב "כבר יודע את העבודה" - אתה תעשה את הכל.

והדבר צריך ביאור, מהי ההבנה בדרכים השונות שמצינו כאן במידת הבטחון?...

אומר הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל: יסוד גדול לימדנו חזקיה המלך בתורת הבטחון - דוד המלך אסא ויהושפט ע"ה הגיעו למדרגה גדולה בבטחון עד שלא חששו לנפשם פן פעולתם בהכאת האויב תפעיל בקרבם איזה שהוא

שמץ מחשבת פסול של ”כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה”, ולפיכך אמרו לנפשם שיעשו בעצמם פעולות מסוימות נגד אויביהם, איש איש לפי גודל מעלתו בשלימות הבטחון.

אבל חזקיה המלך אמר לפני ה': ירא אני שמא אם רק אעשה מצדי פעולה כלשהי - ולו אפילו אמירת שירה בפה, עלול אני חלילה להכניס עצמי לסכנה, שמא תתערב בי מחשבה זרה של ”כוחי ועוצם ידי”, ולכן ביקש מאת ה' לישן על מיטתו והקב”ה יעשה הכל! והקב”ה אכן מילא מבוקשו.

זוהי אפוא הדרך בה יש לנקוט ב”מנוחת השבת” - לחיות בהרגשה: **”כאילו כל מלאכתך עשויה”**, ואין צורך בשום פעולה!

ויש להוסיף ולבאר: מידת בטחון במדרגה הנזכרת מושגת אך ורק באמצעות ה”מנוחה” של יום השבת, שכן ביום זה יש לו לאדם את היכולת להתענג על ה' ולהתעדן באהבתו ויראתו, ובזה מסוגל הינו להתעלות מעל כל החשבונות והטרדות של ימי המעשה, ורק כך יוכל לחוש ”כאילו כל מלאכתו עשויה”!

”מנוחה” - לא להתרגש מכל ”רוח מצויה”!

ונחدد מעט את הדברים:

נקודה יסודית יש בה ב”מנוחה”: היכולת להתעלות ולהתנתק מעל סערת היצר וכל גרורותיו - מעל הקנאה התאוה והכבוד המוציאות את האדם מן העולם, מעל כל סוגי ה”נגיעות” המצויים אצל אדם, מעל כל מיני טרדות ומצבים קשים הפוקדים את האדם וטורדים את רוחו.

כאשר שבת מלכתא פורשת את כנפיה על היקום נתן הבורא יתברך לכל יהודי באשר הוא, כח רוחני אשר על ידו מסוגל הינו להתעלות מעל כל עניני העולם הזה המפריעים את שלוות נפשו.

"הרשעים כים נגרש השקט לא יוכל"

ישנו פסוק בנביא ישעיה (נז, כ): "והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט".

רבי אברהם זצ"ל בן הגר"א זצ"ל כותב בביאורו "אבני אליהו" לברכת "ולמלשינים": הרשעים אינם רעים מעצם טבעם, רק שיש בהם תכונה של - "השקט לא יוכל", ולכן - הם "כים נגרש" - כמו שהים נעשה סוער מכל רוח מצויה, כך הם נעשים נסערים מכל קנאה או תאוה, ועל כן יגרשו מימיו רפש וטיט - היינו שזו דרך הרשעים מפני שאינם יציבים בדרכם - אם לא יזדמן להם מילוי רצונותיהם בהיתר יעשו זאת על ידי "יגרשו מימיו רפש וטיט" - בדבר איסור.

כלומר, כל מציאותו של רשע היא - "ים סוער כי השקט לא יוכל", ולכן אינו יכול להיות מעל המים בהשקט ובטחה, אלא מושלך הוא אל קרקעית הים בה תמיד רפש וטיט, ועל כן יגרשו מימיו - רפש וטיט.

מי שאינו נמצא במצב של מנוחת הנפש עם עצמו - כל המידות הרעות שבקרב מתעוררות ויוצאות לפועל. רק מי שנמצא במנוחה, אזי אף אם שוכנות בו מידות רעות הוא אינו נסער ונרגש מהן וכך אינו בא לכלל מעשה רע.

כשהכוס במנוחה - היין נשאר צלול...

וכמו שהמשיל על כך הגאון רבי נחום זאב מקלם זצ"ל: כוס יין שבתחתיתה שמרים - כל עוד שהכוס במנוחה היין נשאר צלול וראוי לשתייה, אבל כאשר מערבבים ומזיזים את הכוס אנה ואנה, השמרים מתערבבים ועוכרים את היין.

כמו כן הוא נפש האדם. גם מי שמידותיו אינן עדיין מתוקנות בתכלית השלמות, אבל כל זמן שיש בו מנוחת הנפש אין מידותיו הרעות מתגלות במלוא כיעורן, כי בשעת שלווה יכול האדם לשלוט על מידותיו!

המעלות השונות של ה”מנוחה”

לפי הנתבאר יש לתת טעם ותבלין בלשונות השונים של ה”מנוחה” בתפילת המנוחה בשבת, וכמו שכבר נתבארו עיקרי הדברים בספר ”הארץ התפילה”:

מנוחת אהבה: על ידי שאדם נמצא במנוחה - צומחת אהבת ה'. כי כאשר האדם במנוחת הנפש הוא מתעלה מעל אנוכיותו, וממילא בהסרת המחיצות - פורצת לה מאליה אהבת ה'.

מנוחת נדבה: ממעלת המנוחה באה נדיבות הלב, כי כשיש בו מנוחת הנפש - נגיעותיו ותאוותיו של אדם אינן מסעירות אותו - וכך מתמלא לבו בנדיבות כלפי הזולת.

מנוחת אמת: במצב ששרוי הוא במנוחת הנפש אין הוא מסוגל להעלות על דל שפתותיו דבר שקר.

מנוחת אמונה: מהמנוחה נובעת לה אמונה חזקה, וזה הביאור ב”מנוחת אמת ואמונה” - כי הנמצא במנוחה אינו מסוגל לחיות חיי שקר אלא חי הוא מתוך אמונה תמידית.

מנוחת שלום ושלווה והשקט ובטח: שלושת מידות אלו של ”מנוחה” נאמרו על האדם ויחסו לזולתו ואל עצמו.

כשאדם במנוחה הוא חי בשלום עם כולם - הוא חי ב”שלום” - כי אינו מקנא בשום אדם, וב”השקט” משום שאין בו צרות עין בהצלחתו של זולתו, והוא חי ב”בטח” - במנוחה גם עם עצמו.

ומי שהשלים בנפשו את כל המעלות הללו על ידי מנוחת הנפש, זוכה ל”מנוחה שלימה שאתה רוצה בה”, כי זה מה שהקב”ה מבקש מעמנו שנשיג באמצעות המתנה הנפלאה שנתן לנו - ”מנוחת השבת”!

ולא זו בלבד - מי שזוכה להגיע למצב זה של מנוחת הנפש, הוא מקדש במעשיו והליכותיו שם שמים - וכפי שמסיימים אנו: **”ועל מנוחתם יקדישו את שמך”!**

פורים דיליה

מדוע שום אומה לא בחרה ביום השבת?...

יש בנותן טעם להביא מה שהזכיר המשגיח הגאון רבי מתתיהו סלומון שליט"א בשם הגאון בעל ה"יערות דבש" זצ"ל (ח"א דרוש אחרון) לבאר את נוסח תפילת שחרית של שבת:

"ולא נתתו ד' אלוקינו לגויי הארצות" - הגויים בתקופת בית שני רצו לקבוע להם יום אחד בשבוע כיום שביתה ויום של "דביקות" בדת שלהם. ובודאי טעם רב יש בכך שבחרו כולם ימים אחרים ולא את יום שבת קודש - חלקם בחרו ביום ו' ואחרים את יום א', ולפלא שאף דת לא אימצה לעצמה את יום השבת - יומם של היהודים?...

ותירץ הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל: הרי ברור שחכמי אומות העולם קבעו את יומם על פי סימני המזלות. ובמסכת שבת אמרו חז"ל (דף קנו:): "האי מאן דשבתאי יהי גבר מחשבתיה בטלין" - היינו אדם אשר מזלו הוא מזל הכוכב "שבתאי" יהיה אדם אשר לא יצליח במעשיו, וכפי שמורה השם "שבתאי" - כלומר אי-שבת.

נמצא שעל פי המזלות, מי שיעשה דבר ביום שבת לא יצליח בו, ולכן הגויים קבעו להם ימי מנוחה ביום ששי וביום ראשון, ונמנעו מלקבוע זאת ביום השבת...

אבל - אומר הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל - הקב"ה קבע כך את המזלות בכדי שלא יהיה לאומות העולם כל חלק בשבת קודש. ובכדי להראות לנו שישראל הם למעלה מן המזל. כי מאחר שעל ידי מנוחת השבת אפשר להגיע למעלות עצומות, לכן עשה שהגויים לא ירצו לשבות ולנוח בו.

וזה מה שאנו אומרים "ולא נתתו לגויי הארצות" כי השפע והברכה שאפשר להפיק מיום השבת - זה דבר שהנחיל הקב"ה אך ורק לכלל ישראל ולא לשום עם אחר זולתו.

”מנוחת שבת” - מנוחת הנפש

זוהי היצירה העצומה של ”מנוחת השבת” - וכפי שביארנו אין מדובר רק בענין של שביתה ואי עשיית מלאכה, אלא זוהי בריאה חיובית אשר מי שיודע לנצלה, יכול להגיע באמצעותה לכל המעלות הנשגבות: אמונה, בטחון, מידות טובות, אהבת ה' ועוד.

ועל ידי מנוחה נכונה נזכה בעזרי"ת לקדש שם שמים ולקיים את הנאמר
”ועל מנוחתם יקדישו את שמך”!

